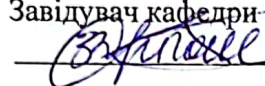

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра економічної кібернетики

Затверджено

На засіданні кафедри
економічної кібернетики
економічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08 2023 р.)

Завідувач кафедри

 доц. к.е.н. Артими-Дрогомирецька З.Б.

Силабус з навчальної дисципліни
«Прикладна економетрія»,
що викладається в межах ОПП
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 051 «Економіка»

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	Прикладна економетрія
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка, економічний факультет м. Львів, просп. Свободи, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра економічної кібернетики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 051 «Економіка»
Викладачі дисципліни	Зомчак Лариса Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики
Контактна інформація викладачів	Larysa.zomchak@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	Сторінка курсу https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1562
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб проводити прикладні дослідження за допомогою економетричних методів. Тому у курсі представлено як огляд методів економетричного моделювання, так і процесів та інструментів, які потрібні для їхньої реалізації.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Прикладна економетрія» є нормативною дисципліною з спеціальності 051 «Економіка», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної дисципліни «Прикладна економетрія» є надання фундаментальних знань з проведення кількісного оцінювання тверджень (гіпотез) економічної теорії на основі емпіричних статистичних даних з використанням математичних методів та моделей, а також набуття навиків практичного застосування економетричних методів та моделей для розв'язання прикладних задач.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Здрок В. В. Прикладна економетрика. У 2-х ч. Частина 1. Симультаивні моделі: Навчальний посібник / В. В. Здрок. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 112 с. 2. Здрок В.В. Прикладна економетрія. У 2-х ч. Частина 2. Дистрибутивно-лагові та авторегресивні моделі: Навчальний посібник / В. В. Здрок, Т. Я. Лагоцький. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 184 с. 3. Здрок В. В. Економетрія: Підручник / В. В. Здрок, Т. Я. Лагоцький. – К. : Знання, 2010. – 541 с. + компакт-диск. 4. Зомчак Л. М. Економетричне моделювання функціонування та розвитку аграрного сектору України : монографія / Л. М. Зомчак,

	<p>М. В. Негрей. – Київ : Компринт, 2018. – 256 с.</p> <p>5. Прикладна економетрика : навч. посіб. : у двох частинах. [Електронне видання]/ Л.С. Гур'янова, Т.С. Клебанова, С. В. Прокопович та ін. –Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. –252с</p> <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економетрика : Підручник / [О. І. Черняк, О. В. Комашко, А. В. Ставицький, О. В. Баженова] За ред. О. І. Черняка. –К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. –359 с. 2. Asteriou, D., & Hall, S. G. (2015). Applied econometrics. Macmillan International Higher Education. http://www.edouiversity.edu.ng/oerrepository/articles/applied_econometrics_20182019.pdf 3. Ashley, R. A. (2012). Fundamentals of applied econometrics. Wiley. http://www.ashleymac.econ.vt.edu/preface_and_TOC_Nov_2011.pdf 4. Studenmund, A. H. (2014). Using econometrics a practical guide. Pearson. http://etonline-digitalibrary.com/bitstream/123456789/1310/1/803.pdf 5. Brooks, C. (2019). Introductory econometrics for finance. Cambridge university press. http://digitallab.wldu.edu.et/bitstream/123456789/580/1/Introductory_Econometrics_for_Finance__2nd_Edition%20Chris%20Brooks.pdf 6. Гур'янова Л.С., Клебанова Т.С., Сергієнко О.А., Прокопович С.В. Економетрика. Навчальний посібник -Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. –389 с. 7. Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги: теорія побудови та практика використання у фінансових дослідженнях : монографія / І. Г. Лук'яненко, Р. Б. Семко. – К. : НаУКМА, 2015. – 248 с. 8. Диха М. В. Економетрія: навчальний посібник [текст] / М. В. Диха, В. С. Мороз – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 206 с. 9. Методологія наукових досліджень у статистиці : навч. посібник / [Матковський С. О., Вдовин М. Л., Гринькевич О. С., Зомчак Л. М., Лагоцький Т. Я., Панчишин Т. В.] – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 280 с. 10. Stock, J. H., & Watson, M. W. (2015). Introduction to econometrics. http://repository.fue.edu.eg/xmlui/handle/123456789/2905 11. Zomchak, L., & Lapinkova, A. (2023). Key Interest Rate as a Central Banks Tool of the Monetary Policy Influence on Inflation: The Case of Ukraine. In Advances in Intelligent Systems, Computer Science and Digital Economics IV (pp. 369-379). Cham: Springer Nature Switzerland. DOI:10.1007/978-3-031-24475-9_32 12. Zomchak, L., & Starchevska, I. (2023). Macroeconomic Determinants of Economic Development and Growth in Ukraine: Logistic Regression Analysis. In Advances in Intelligent Systems, Computer Science and Digital Economics IV (pp. 358-368). Cham: Springer Nature Switzerland. DOI:10.1007/978-3-031-24475-9_31
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять: 16 годин лекцій та 32 години лабораторних робіт; 72 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: - Знати: зміст економетричної симульативної моделі; скорочену форму структурної моделі та способи її запису; правила

	<p>ототоження симультивних моделей; непрямий метод найменших квадратів; двокроковий метод найменших квадратів; дистрибутивно-лагові моделі; методи оцінювання параметрів дистрибутивно-лагових моделей; авторегресійні моделі; методи оцінювання параметрів авторегресійних моделей; суть, причини та наслідки автокореляції; тестування та усунення автокореляції; суть, причини та наслідки гетероскедастичності; тестування та усунення гетероскедастичності; суть, причини та наслідки мультиколінеарності; тестування та усунення мультиколінеарності;</p> <p>- Вміти: будувати скорочену форму симультивної моделі; проводити ототоження симультивної моделі; застосовувати непрямий метод найменших квадратів; застосовувати двокроковий метод найменших квадратів; застосовувати методи апріорного оцінювання дистрибутивно-лагової моделі; знаходити параметри дистрибутивно-лагових моделей за допомогою послідовного оцінювання; застосовувати методи оцінювання авторегресійних моделей; тестувати наявність автокореляції у кореляційно-регресійній моделі; застосовувати метод зважених найменших квадратів; використовувати узагальнений метод найменших квадратів; тестувати наявність гетероскедастичності у кореляційно-регресійній моделі; застосовувати методи усунення гетероскедастичності; тестувати наявність мультиколінеарності у кореляційно-регресійній моделі; застосовувати методи усунення мультиколінеарності.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):</p> <p>СК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки</p> <p>СК 4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження</p> <p>Програмні результати навчання (ПРН):</p> <p>ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.</p> <p>ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.</p> <p>ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.</p> <p>ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.</p>
Ключові слова	<p>Прикладна економетрія, симультивні моделі, дистрибутивно-лагові моделі, авторегресійні моделі, мультиколінеарність, гетероскедастичність, автокореляція.</p>

Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, лабораторних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Тема 1: Економетричні симультаивні моделі Тема 2: Проблема ототожнення в симультаивних моделях Тема 3: Методи оцінювання параметрів симультаивних моделей Тема 4: Дистрибутивно-лагові економетричні моделі Тема 5: Авторегресійні моделі Тема 6. Явище автокореляції у кореляційно-регресійному аналізі Тема 7. Явище гетероскедастичності при побудові кореляційно-регресійних моделей. Тема 8. Мультиколінеарність при побудові множинних кореляційно-регресійних моделей
Підсумковий контроль, форма	Письмовий іспит в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін економетрія, статистика, теорія ймовірностей, достатніх для сприйняття категоріального апарату та розуміння джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, лабораторні роботи, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки) проектно-орієнтоване навчання, дискусії.
Необхідне обладнання	Excel, Eviews, Statistica, Stata, SPSS, Gretl, R, Python
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • лабораторні роботи : 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 40 • контрольні заміри (модулі): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10 • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 Підсумкова максимальна кількість балів 100 Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену	Сторінка курсу https://econom.lnu.edu.ua/course/prykladna-ekonometriia
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Ти ж.	Тема, план, короткі тези	Лекції, год	Лабораторні заняття, год	Самостійна робота, год	Література
1	Тема 1: Економетричні симультаивні моделі 1. Порушення основних припущень в	2	4	9	1-5

	<p>економетричних моделях.</p> <p>2. Поняття економетричної симультазивної моделі. Загальна форма структурної моделі.</p> <p>3. Приклади симультазивних моделей</p> <p>4 Скорочена форма структурної моделі та способи її запису.</p> <p>5. Економічна інтерпретація структурних параметрів скороченої форми.</p>				
2	<p>Тема 2: Проблема ототожнення в симультазивних моделях</p> <p>1. Проблема ототожнення в симультазивних моделях.</p> <p>2. Обов'язкова умова ототожнення. Необхідна і достатня умова ототожнення.</p> <p>3. Правила ототожнення симультазивних моделей.</p>	2	4	9	1-5
3	<p>Тема 3: Методи оцінювання параметрів симультазивних моделей.</p> <p>1. Загальний огляд методів оцінювання параметрів симультазивних моделей.</p> <p>2. Непрямий метод найменших квадратів.</p> <p>3. Двокроковий метод найменших квадратів.</p> <p>4. Трикроковий метод найменших квадратів</p>	2	4	9	1-5
4	<p>Тема 4: Дистрибутивно-лагові економетричні моделі.</p> <p>1. Поняття дистрибутивно-лагової моделі.</p> <p>2. Причини лагів в економіці. Види лагів.</p> <p>3. Приклади дистрибутивно-лагових моделей.</p> <p>4. Послідовне оцінювання параметрів дистрибутивно-лагових моделей.</p> <p>5. Модель Койка.</p> <p>6. Модель адаптивних очікувань (перша модифікація моделі Койка).</p> <p>7. Модель часткових пристосувань (друга модифікація моделі Койка)</p> <p>8. Підхід Альмон до оцінювання параметрів дистрибутивно-лагових моделей</p>	2	4	9	1-5
5	<p>Тема 5: Авторегресійні моделі.</p> <p>1. Поняття авторегресійної моделі.</p> <p>2. Оцінювання параметрів авторегресійних моделей.</p>	2	4	9	1-5
6	<p>Тема 6. Явище автокореляції у кореляційно-регресійному аналізі.</p> <p>1. Суть, причини та наслідки автокореляції.</p> <p>2. Методи тестування автокореляції. Графічний метод</p> <p>3. Тестування автокореляції. Метод рядів</p> <p>4. Тестування автокореляції. Критерій Дарбіна-Уотсона (DW-критерій)</p> <p>5. Тестування автокореляції. h-критерій Дарбіна-Уотсона</p> <p>6. Методи усунення автокореляції. Авторегресійна модель Маркова першого порядку.</p> <p>7. Визначення ρ на основі статистики Дарбіна-Уотсона. Метод Хілдрета-Лу</p> <p>8. Метод Кохрана-Оркатта. Метод перших різниць</p>	2	4	9	1-5

7	<p>Тема 7. Явище гетероскедастичності при побудові кореляційно-регресійних моделей.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та наслідки гетероскедастичності. 2. Тестування гетероскедастичності. Графічний аналіз випадкових відхилень. 3. Аналітичні методи тестування гетероскедастичності. Критерій Бартлетта. 4. Тест рангової кореляції Спірмена. 5. Тест Голдфельда-Квандта. 6. Тест Парка. Тест Глейзера. Тест Годфрея 7. Методи усунення гетероскедастичності. Метод зважених найменших квадратів. 8. Узагальнений метод найменших квадратів (матричний підхід) 	2	4	9	1-5
8	<p>Тема 8. Мультиколінеарність при побудові множинних кореляційно-регресійних моделей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та наслідки мультиколінеарності. 2. Тестування наявності мультиколінеарності. 3. Алгоритм Феррара-Глобера 4. Визначення рівня мультиколінеарності. 5. Методи усунення мультиколінеарності 	2	4	9	1-5
	Всього	16	32	72	